

N.F.S. Grundtvig “De christelige Livstegn [Den christelige Børnelærdom, 1. udgave, 9. artikel]”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.13, november 2018

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tilføjet punktkommentarer i version 1.14, april 2019

Tilføjet indledning i version 1.21

Tekstkilder

A Førstetrykket, 1857 (SJ: 1184)

Andre udgaver

US *Udvalgte Skrifter* 9

VU *Værker i Udvalg* 6

Teksten er etableret af Steen Tullberg

Punktkommentarer og tekstredigering er skrevet af Steen Tullberg, redigeret af Klaus Nielsen og Vanja Thaulow

Indledning er skrevet af Anders Holm, redigeret af Stine Kyslø Pedersen og Steen Tullberg

Tilsyn ved punktkommentarer ph.d. Anders Holm

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

[A:1] | US:407 | VU:79

De christelige Livstegn.

(N. F. S. Grundtvig.)

Saalænge der har været Christendom i Verden, har ethvert alvorligt Menneske, der følte sig tiltalt af den, som guddommelig Sandhed, ogsaa følt, at Salighedens Sag umuelig kan være det *evige Livs* Sag, uden at have kiendelig Indflydelse paa det *timelige Menneske-Liv*, saa at hvem der virkelig nægter det, og venter kun en saakaldt “*salig Død*” af Christendommen, derved baade røber sin *aandelige Dødhed*, og udsætter Christendommen for den vantro Verdens bitre og tilsyneladende velfortjente Spot. Var nemlig Christi

Evangelium *saadant* et blot saakaldt “*evigt Livs Ord*”, som gjorde det *timelige* Menneske-Liv endnu *dødere* end det forhen var, da hverken kunde eller maatte noget sandhedskiærligt Menneske troe paa et *saadant* Evangelium, thi hvad der viser sig aandløst eller aandelig dødt og magtesløst i *Tiden*, kan umuelig være andfuldt eller aandelig almægtigt i *Evigheden*, hvorfor da ogsaa Vorherre *Jesus Christus* selv har vidnet, at vi maae aandelig gienfødes i *Tidens Løb* for at faae *Deel* i det *evige Liv*, og at dette er en Sandhed **IA:2** om det *Jordiske*, der først maa troes, inden man kan troe Sandheden om det *Himmelske*.

Uagtet derfor *Papisternes* Christendoms-Begreb var saa aandelig dødt og magtesløst, som det, uden at være soleklart selvmodsigende, vel lader sig tænke, saa drev dog selv Papisterne med strængt Alvor paa et saakaldt *christeligt Liv*, *Munke-Livet* nemlig, der skulde betragtes som hele *Menighedens* Eiendom, hvori ethvert Medlem kunde faae Lodd og Deel, ved at troe derpaa og efter Evne bidrage til dette saakaldte gudelige og christelige Munkelivs Vedlige **VU:80** holdelse, Velgaaende og Ophøielse. At dette *Munke-Liv* imidlertid, selv med Straale-Krandsen som et *Helgen-Liv*, var, aandelig og christelig talt, kun et *Skin-Liv*, der netop røbede den aandelige Død, som det stræbde at skjule, **IUS:408** det har Kirke-Historien sat i saa klart et Lys, at det, idetmindste mellem *Morten Luthers* Discipler, neppe kan trænge til mere Beviis.

Og hvad nu disse *Morten Luthers* Discipler eller de saakaldte *Lutheraner* angaaer, da skal det ikke nægtes, at de især fortalde og forskrev sig meget slemt, som om det virkelig var deres Mening, at det *timelige* Menneske-Liv, som igrunden ugudeligt og uforbederligt, maatte man i Salighedens Sag slaae en tyk Streg over, og kun tænke paa en “*salig Død*,” som den vise “*Prædiker*” har sagt, at “*Døds-Dagen* er bedre end *Fødsels-Dagen*.” Da nu ogsaa de *lutherske* Lære-Bygninger (Dogmatiker) ligesom de *calvinistiske* hvilede paa det *døde Bogstav* og *Skrift-Begreb*, og vore Skriftkloges Skolemester-Liv aabenbar var langt mindre gudeligt **IA:3** end *Munke-Livet*, saa kunde Papisterne med et godt *Skin* beskyldte os for at have et endnu langt *dødere* Begreb om Christendommen end de, men desuagtet havde *Lutheranerne* dog igrunden valgt den bedste Deel og stillet sig paa *Livets Side*, idet de overlod Papisterne det aandelig døde *Skin-Liv*, og trøstede sig med den *Aand*, der trods *Skin-Døden*, kunde og vilde gjøre dem *levende* med Christus.

Midt under deres uforsvarlige Bandsættelse af hele det naturlige Menneske-Liv, og deres Lovtaler over den “*salige Død*” og de “*salige Lig*”, saa krævede *Lutheranerne* dog for ramme Alvor til sand Christendom en *levende Tro*, der beviste sin aandelige Kraft og *Virkelighed* i en *levende Bekiendelse*, *Forkyndelse* og *Lovsang* paa *Modersmaalet*, og vi tør dristig paastaae, at dermed har vi nævnet de rette *christelige Livstegn*, der aldrig ganske kan fattes hvor der er

sand Christendom, og heller aldrig kan findes samlede uden hvor Herrens *Aand*, som gjør *levende*, er Menighedens guddommelige Talsmand, Trøster og Ledsager til al Sandhed.

Hvad der alligevel gjorde selv de *ægte* Lutheraner *skindøde* til Hverdagsbrug, og forknyttede deres christelige Liv i Væxten, det var deres forvirrede og selvmodsigende *Tankegang* om evangelisk *Frihed* med statskirkelig *Trældom*, om Gjenfødelse i *Daaben* med Tro og Liv efter *Skriften*, og endelig om Menneske-Livets christelige *Fornøjelse*, uden et gammelt Menneske-Liv, der kunde **|VU:81***fornyes*, saa at, naar vi nu, med Guds Hjelp, seer Lys i Herrens Lys, da vil ogsaa *Bekiendelsen* blive anderledes fast og fyldig, *Forkyndelsen* anderledes **|A:4**jævn og kraftig, og *Lovsangen* anderledes klar og liflig, og hele vort timelige *Menneske-Liv* vil derved vinde en aandelig og hjertelig *fornyet* **|US:409**Skikkelse, hvis *Christelighed* vel ikke lader sig strængt bevise, men er dog sikker nok, fordi denne ædle og hjertelige Livs-Skikkelse *kun* vil findes, *hvor* den *christelige* Bekiendelse, Forkyndelse og Lovsang er lyslevende tilstæde. Vist nok har vi nylig seet, at denne Oplysning endnu er sjelden hos os, thi da *Søren Kierkegaard* for et Øieblik siden vilde kyse Livet af os med Sortkridt-Tegningen af "*Tigger-Munken*", som den eneste sande Christi Discipel, der bogstavelig tog sit Kors paa Ryggen og fulgde ham, da mødte han sædvanlig kun tyk Uvidenhed om det *christelige Liv*, men i Krogene mødte han dog til Lykke Morgen-Lyset, som skal forgyldte Livet, og som opeggedes netop ved den sorte Veirsky til kraftige Fremskridt paa sin Heltebane.

Netop ved denne Leilighed blev det nemlig indlysende, at al Tale og Tvist om det *christelige Liv* er hen i Veiret, naar man ikke forudsætter og fastholder, at den *Christne Menighed*, som skabes ved *Daaben* efter Herrens egen Indstiftelse, har i *denne* Daab og kun i *den* alene sin eiendommelige *Livs-Kilde*, og at derfor *Menighedens Troes-Bekiendelse* ved *Daaben* er den eneste *christelige Bekiendelse*, og er da, som den Christne Troes levende Udtryk, baade det første og det sidste *christelige Livstegn*. Med denne Grund-Oplysning om det christelige Liv, som et *Troes-Liv*, og om *Menighedens Troes-Bekiendelse*, som det egenlige *Livstegn*, med denne Oplysning seer man derimod **|A:5**let, at det kun er i en med *Bekiendelsen* overeensstemmende levende *Forkyndelse* og *Lovsang*, at det christelige Liv bestandig kraftigere og klarere kan og maa aabenbare sig, medens den christne Menigheds hele Levnetsløb maa vise, om det ny, christelige Liv er mere eller mindre *menneskeligt* end det Gamle, der enten er ført, *førend* Christus kom, eller føres dog *uden* Daabs-Troen paa Christus og Gienfødelsen til hans eget *Menneske-Liv*, i *Daaben* efter hans egen Indstiftelse.

At nu denne vor *christelige* Børne-Lærdom strider imod

Skriften, det kan man jo dristig paastaae, da Trætten om den rette Mening af *døde* Folks Ord i sig selv er uendelig, og da *Bog-Kund* |VU:82*skab* og *Skrift-Klogskab* desuden er og maa være saa høist forskiellig, at selv om alle Christne var skrappe Læsere, kunde dog kun meget Faa af dem have nogen velgrundet Overbeviisning enten om *Christendommens Bibelskhed* eller om *Bibelens Christelighed*, men vi *christelige* Skriftkloge vil dog til enhver Tid seierrig kunne forsvare den Paastand, at vor hellige Skrift, langt fra at bestride vor christelige Børne-Lærdom om “Troen |US:410*og Daaben*”, tvertimod paa det nøieste stemmer overeens dermed, og giver især *Troes-Bekiendelsen*, som det grundchristelige Livstegn, et herligt Vidnesbyrd, med det Herrens Ord: hvem der *bekiender* mig for Menneskene, den vil jeg *bekiende* for min himmelske Fader og alle Hans Engle.

Men idet vi nu saaledes nødvendig baade først og sidst maa *udvortes* lægge samme Vægt paa *Troes-Bekiendelsen*, som vi *indvortes* lægger |A:6Bekiendelsen i det ny Liv svarer til *Aandedrættet* i det Gamle, saa være det dog langt fra os, dermed at ville udelukke enten *Forkyndelsen* eller *Lovsangen*, som ogsaa er *Livstegn*, der ligesaa lidt kan udeblive, hvor det christelige Liv skal lykkes og trives, som dette Liv, der fødes af Troen, kan vinde og vare og blive fuldvoxen uden tilsvarende *Haab* og *Kiærlighed*, der staaer i samme Forhold til den levende *Forkyndelse* og *Lovsang*, som Troen staaer til den levende *Bekiendelse*, saa at hvor *Bekiendelsen* er det *eneste* Livstegn, der vil Troes-Livet altid findes svagt og sygeligt, og under enhver Prøvelse drages med Døden. Dette finder da ogsaa sin yderligere Forklaring deri, at baade er den Christne *Tro* først kommet til Verden ved hans *Forkyndelse*, som kom ovenfra og talde ret egenlig “*Guds Ord*”, og tillige forplanter Troen sig, efter Apostelens udtrykkelige Vidnesbyrd, *kun* ved den levende *Forkyndelse* af Troens Ord, saa han spørger ikke blot: hvordan skulde Nogen *paakalde* Herren uden at troe paa ham? men han spørger ligesaa fuldt: hvordan skulde de *troe*, uden at have *hørt*, og hvordan skulde de *høre*, uden nogen *prædiker*?

Uagtet derfor den christelige Troes-Bekiendelse kan findes og er fundet levende, hvor Troens *Forkyndelse* i det hele, i Menigheden, maatte kaldes uddød, saa vil dog *Bekiendelsen* i dette Tilfælde enten snart uddøe og tage Troen i Graven med sig, eller den vil vinde Kraft til at *gjenføde* den levende *Forkyndelse*, som det umiskiendelig skedte hos og ved *Morten Luther*.

|A:7Hvad der nemlig i Begyndelsen af det *nittende* Aarhundrede var |VU:83Tilfældet hos os, det var aabenbar næsten over hele *Christenheden* Tilfældet i Begyndelsen af det *sextende* Aarhundrede, saa at den levende *Forkyndelse* af Troens Ord var for menneskelige Øine enten aldeles uddød, eller bar dog saa øiensynlig paa sin Helsot, at den, for at kunne fremdeles forplante Troen fra

Slægt til Slægt, maatte vidunderlig gienfødes, og den blev aabenbar saaledes gienfødt hos og ved *Morten Luther*, som paany med [|US:411](#)Aand og Liv forkyndte det gamle “*Troens-Ord*” paa sit Folks *Modersmaal*, og oplivede derved ikke blot Forkyndelsen hos Frænde-Stammerne i England og de tre *nordiske* Riger, men selv til en vis Grad hos de *Romanske* Folk, som det vel tydeligst sees paa *Calvinisterne*, men er dog allevegne kiendeligt.

Ved dette store Vidunder bevistes vist nok ikke nær saa meget, som *Calvinisterne* tænkte, om det “*almindelige Præstedømme*”, thi Morten Luther var jo selv *præsteviet*, men dog bevistes der ved *Forkyndelsens Gienfødelse* hos ham, at *Præsteskabet* i Christenheden ligesaalidt har nogen *udelukkende* Fuldmagt eller Eneret til (Monopol paa) at *forkynde Evangeliet*, som de har nogen *aandelig Raadighed* over *Herrens Indstiftelser*.

Da nemlig *Morten Luther*, langt fra at *tilskrive* sin Præste-Vielse mindste Deel i sit Kald eller sin Dygtighed til at forkynde Evangeliet, tvertimod *fraskrev* al Præste-Vielse ethvert Krav paa at giælde for et Naade-Middel til de Troende, saa kunde det [|A:8](#)aaabenbar ikke ligge i *hans* Præste-Vielse (Ordination), at Evangeliets levende Forkyndelse netop gienfødtes *hos ham*, medens dog denne Forkyndelsens Gienfødelse er et langt større og kiendeligere *Guds-Under* end Forkyndelsens ordenlige Fortsættelse nogentid kan være.

Skiondt Præste-Vielsen (Ordinationen) derfor godt, trods Luthers Benægtelse, kan være, hvad jeg sikkerlig troer, den er: *Aandens Naade-Middel* for de christelige Skriftkloge, som har Tro dertil, saa kan Præste-Vielsen dog umuelig, trods den *Lutherske Kiendsgierning*, sætte mindste Farve paa nogetsomhelst Pavedom eller Præste-Herskab. Det giælder nemlig her om at forstaae Apostelen ret, naar han i Talen om Ordets Forkyndelse spørger: *hvordan* skulde de *prædike* (føre Ordet, tale høit i Menigheden) uden de *udsendes*? Paa den ene Side ledes vi nemlig herved *nærmest* til at tænke paa en saadan udvortes *kiendelig* Udsendelse, som Præste-Vielsen [|VU:84](#)med *Haands-Paalæggelse*, men paa den anden Side kan Apostelen *Paulus* ikke *udelukkende* have tænkt derpaa, siden *han selv* var en *Undtagelse* og gjør tit udtrykkelig den Undtagelse giældende, at han, paa en kun ham selv vis og vitterlig Maade, var *udsendt* af den *himmelfarne Herre selv* til med hans Aand at forkynde Evangelium. Da nu *Morten Luther*, som vi veed, i det hele betragtede det *Christelige Liv* meget *paulinsk*, saa er det forklarligt nok, at han, lige over for Paven og hans vanartige Præsteskab, med en vis Ensidighed [|US:412](#)holdt sig til den *Paulinske Udsendelse*. Vel kan vi ikke billige denne uforsvarlige Ensidighed, [|A:9](#)hvorved *Undtagelsen* gjøres til *Regel*, og selv paa Apostelen *Pauli* Vegne maae vi gjøre *Morten Luther* den Indvending, at baade lod Apostelen sig selv indvie med *Haands-Paalæggelse* til Reise-

Præst (Missjonær), ogsaa tilskriver han udtrykkelig de Ældstes Haands-Paalæggelse en præstelig Naadegave, og endelig indrømmer han en egen *Udsendelse* til at *døbe*, som han fattedes, men med alt dette staaer det dog lige fast, at den himmelfarne Herre har forbeholdt sig, ogsaa uden videre *menneskelig* Mellemkomst, at udsende *Prædikanter* med sin Aand, som, naar de selv er døbte, ogsaa har Lov til at døbe hvem de vil, saa at *intet Præsteskab*, hvor ægte apostolisk det end maatte være, kan paa christelig Grund hævde sig *Eneret* enten til at *forkynde Evangelium*, eller til at *forrette Daaben*, altsaa heller ikke gjøre christeligt Krav paa aandelig Raadighed enten over det christelige *Lys* eller det christelige *Liv*. Følelsen heraf kan da, og maa, under visse Omstændigheder, nødvendig avle hvad man hos os kalder "Opvækkelse" og "gudelige Forsamlinger", hvis *Christelighed* derfor ingenlunde maa bestrides paa *Præsteskabets* Vegne, som et uforsvarligt Lægmands-Værk, men skal bedømmes, ligesom den præstelige Embeds-Gierning, efter deres Forhold til den *christelige Bekiendelse, Forkyndelse* og *Lovsang*, i uopløselig Forbindelse med den *hellige Daab*, der ved Gienfødselen aabner den christelige *Livs-Kilde* og med den *hellige Nadver*, som i Fællesskab med Herren selv skaber og opholder den christelige *Livs-Strøm*.

|A:10 Ligesom nemlig *Menighedens Troes-Bekiendelse* ved *Daaben* er den ufravigelige Rettesnor for al *christelig* Bekiendelse, og maa være Kiernen i al *christelig* Forkyndelse af Evangeliet, saaledes maa alt *christeligt* Liv udelukkende ud**|VU:85**ledes af *Herrens egne Gierninger* med sin Munds Ord, i *Daaben* og *Nadveren*, og kun ved at ophøie det christelige Liv og Levnet i denne Forbindelse bliver Menigheds-Lovsangen *christelig*. Ligesom det derfor er et sikkert Kiendetegn paa den aandelige *Dødhed* hos *Papisterne*, at Menigheds-Lovsangen paa Modersmaalet aldeles forstummede, saaledes er den *Lutherske* Menigheds-Lovsang paa Modersmaalet et klart Livstegn og et gyldigt Vidnesbyrd om *Christeligheden* af den *Lutherske Prædiken*, da Lovsangen altid vil svare til *Forkyndelsen*, fordi det er med Lovsangen, Menigheden svarer paa *Tiltalen*. Derfor fødte den *Calvinistiske* Prædiken paa *Modersmaalet* vel ogsaa en *tilsvarende* Lovsang, men kun i *jødisk*, ikke i *christelig* Skikkelse, og frakiendte derved **|US:413**den *Calvinistiske* Prædiken det *christelige Liv*, hvortil den, ved sit storagtige Forhold til *Livs-Kilden i Daaben* og til *Livs-Strømmen i Nadveren*, da heller ikke havde mindste Adkomst; thi saalænge man kun betragter *Daaben* og *Nadveren* som *Skygge-Billeder* enten af *Omskiærelsen* og *Paaskelammet* eller af den aandelige *Gienfødselse* og *Livsnæring*, da barer man sig nok for at gaae tørskoet over det røde Hav og lige ind i det forjættede Land!

Vist nok havde den *Lutherske Prædiken* og *Lovsang* ogsaa deres Brøst og Mangler, da de **|A:11**hverken klart eller levende nok

henførde *“Troen”* til *“Troens Ord”* ved Daaben, og kunde derfor heller ikke klart og levende nok udlede det *christelige Liv* i sit Udspring og sin Udstrømning af Herrens egne Ord og Gierninger i Daaben og Nadveren; men fordi den Lutherske Forkyndelse og Lovsang dog dunkelt *forudsatte* og levende *paastod Guds-Ordets* virkelige Tilstedeværelse og levendegjørende Kraft ved Herrens egne Indstiftelser, see derfor yttrede dog det christelige Liv sig kraftigere og kiendeligere i dem end Tilfældet havde været i mange Aarhundreder. Da nu ogsaa Feilene ved den Lutherske Forkyndelse og Lovsang, hos os, saa at sige, har rettet sig af sig selv, det vil da sige, har ladet sig rette af *Aanden* i Menighedens Bekiendelse og *Livet* i Herrens Indstiftelses-Ord, saa paastaaer vi med Rette, at Feilene kun havde deres Grund i den Mangel paa *Lys* og *Kraft*, der i den spæde Barndom er utilregnelig, thi at den *nyfødte* christelige Prædiken og Menigheds-Lovsang i Morten Luthers Mund og Dage kun var *spæde*, det følger af sig selv.

|VU:86 Her seer man det maaskee allerbedst, hvor hinderlig og ubetimelig enhver *anden* Lære-Forskrift end den *Hellige Skrift*, og enhver *ufravigelig* Alterbog og Psalmebog, har været og maa være netop for den *Lutherske* Prædikens og Lovsangs levende Udvikling i christelig Retning, thi selv i sin taaleligste Skikkelse maa alt Saadant lignedes ved en streng afmaalt *eensformig* Levemaade paa smal Kost, der vel i *Alderdommen* kan findes nødvendig, kan forebygge hidsige Sygdomme og kan maaskee enstund *forsinke* Døden, men vil i *Barndommen* langt |A:12 vissere svække Livs-Kræfterne, forhindre Livs-Udviklingen og forknytte Opvæksten. Skal derfor den gienfødte christelige Prædiken og Lovsang paa hvert Folks Modersmaal, disse to velsignede *Luther-Børn*, blive fuldvoxne i Aandens Kraft og blive med Æren udødelige paa Jorden, som vi ønsker og haaber, da maae vi, |US:414 uden at ændse alle Dødbideres Surmuleri og Forkiættelse, give Forkyndelsen og Lovsangen frit Spillerum efter *Aandens* Drift paa *Bekiendelsens* Enemærker, thi det er den rette *“evangeliske Frihed”*, Paradis-Friheden til at æde af alle Træer i Haven, undtagen *Døds-Træet*, som er den Skrifteklogskab og Theologi, der sætter sig i Vorherres Sted til at *bedømme* hans *Ord* og *Gierninger*: hans *Ord til os* og hans *Gierning indeni os*. Saasnart vi nemlig, istedenfor at bygge paa og hvile i *Aandens* og *Menighedens* Vidnesbyrd om den Christne *Tro* og *Bekiendelse*, og om Herrens *Indstiftelser* som hans *egne* Gierninger, med det *Guds-Ord*, som han igrunnen selv er og ene har i sin Magt, tvertimod drager denne *Troens Grundvold* og *Menighedens Livs-Kilde* (Klippen med Springvandet) i *Tvivl*, og bryster os under hvilket som helst Navn paa *Dommer-Sædet*, for at afgjøre paa fri Haand, om vi virkelig har et levende *Guds-Ord* hos os, om dette *Guds-Ord* er *sandt* og *godt* i alle Maader, og om det virkelig *kan* udrette saa store Ting, som *Sjæle-Tvæt* og Liv af Døde, da staaer vi, ligesom *Eva*, ved det forbudne Træ og holder Raad med

Slangen om de Frugter, som synes lystelige og gode at faae Forstand af paa Ondt og Godt, alt som skrevet staaer: jeg er bange |A:13|for, at ligesom *Slangen* bedrog *Eva* med sin Træskhed, ogsaa eders Hjertelag skal besviges for sin christelige Enfoldighed!

Kommer vi nu fra denne Side og paa denne Vei til Spørgsmaalet om *Enkeltmandens* christelige Sikkerhed i sin Saligheds-Sag, som nys ved Haarene er trukket ind i Tvisten om Alterbogs-Daabens *christelige* Gyldighed, da gaaer det os dermed, som med alle christelige *Oplysnings*-Spørgsmaal, at vel finder vi det ikke fyldestgørende besvaret i nogen Lærebygning (Dogmatik), men dog findes ogsaa her den store *Lutherske* (Ordets og Troens) Grundsætning for christelig Oplysning ligesaa frugtbar, som urokkelig. Vel har nemlig *Papisterne* Ret i, at *Enkeltmanden* skal bygge Sikkerheden i sin Saligheds-Sag paa sin *Deelagtighed* i *hele* den Christne Menigheds Tro og Haab og Kiærlighed, saa det var Morten Luthers store Vovestykke at henvise enhver Sjæl især til den *Helligaands indvortes* Vidnesbyrd, som det eneste Pant paa Guds Naade og det evige Liv, men dog var dette Vovestykke blevet nødvendigt ved den *Dødhed*, hvormed *Præste-Herskabet* og *Tvangs-Daaben* havde forpestet *Menigheds-Begrebet*. Ligesom nemlig Gud er ikke de Dødes Gud, men de Levendes, saaledes er den Helligaand heller ikke den *døde Kirkes*, men kun den *levende Menigheds* Aand, saa det er en aldeles falsk og |US:415|fordærvelig Sikkerhed i sin Saligheds-Sag, som man udleder af sin Sikkerhed paa at være Medlem af en *aandelig død* Kirke, hvori de *christelige* Saligheds-Midler og *Livs-Nødvendigheder* (Daaben og Nadveren) enten er forvanskede eller dog ude af |A:14|*levende* Virksomhed. En saadan *død Kirke* er nemlig kun en selvgiort "*geistlig Brandkasse*", som, for et vist *udvortes* Indskud og aarligt Bidrag, paatager sig at indestaae sine Medlemmer for al aandelig *Brandskade* baade i Skiærs-Ilden og det hede Helvede, og *Morten Luther* havde jo Ret i, at det er lutter Bedrageri og Sjælemord med al den Sikkerhed, en saadan *geistlig Brandkasse* kunde give enten paa at undgaae Helvede eller paa at indgaae i Himmerig, og da *Luther* stadig henviste til det *udvortes*, klare *Guds-Ord*, hvoraf vi kan og skal lære at kiende og forstaae den *Helligaand*, saa laa Feilen hos ham her, som ved hele hans *evangelistiske* Virksomhed, kun deri, at han sammenblandede hele sin *bibelske Prædiken* med *Troes-Bekiendelsen* og *Indstiftelses-Ordene*, som om det Altsammen var et *klart Guds-Ord*, hvoraf man kunde lære at kiende og forstaae den Helligaand. Saasnaart vi derfor lære at adskille hvad kun vi og ikke Vorherre |VU:88|har sammenføiet, saa *Menighedens Troes-Bekiendelse* ved *Daaben* efter Herrens Indstiftelse bliver det klare Kiendemærke baade paa *Menigheden* og dens *Aand*, da bliver det indlysende, at vi, som Medlemmer af denne Menighed, som det christelige og aandelige Guds-Folk, kan faae samme Sikkerhed i vor

Saligheds-Sag, som Menigheden har, ved Betragtningen af de christelige *Livstegn i Bekiendelsen, Forkyndelsen og Lovsangen*, og at disse Livstegn vil blive stærkere og klarere baade i det Hele og i det Enkelte, jo *friere* Bekiendelsen, Forkyndelsen og Lovsangen er, medens enhver *udvortes* Tvang paa Aandens Enemærker |A:15| nødvendig baade svækker Livs-Yttringen og skjuler Livs-Tegnene. Ligesom nemlig Ingen kan blive ret sikker paa sin *christelige Bekiendelses Oprigtighed* og Fasthed, hvor denne Bekiendelse er et borgerligt *Paalæg* og Modsætningen en borgerlig Brøde, saaledes kan den christelige *Forkyndelse* af *Evangeliet* og Menigheds-Lovsangen heller aldrig blive de stærke og klare Livs-Yttringer og Livstegn, som giver aandelig Sikkerhed paa Livskraften og Fremvæksten, med mindre de *udvortes* er aldeles *frie*, saa at hvem der sætter sig imod *Præste-Friheden* og *Psalme-Friheden*, de sætter sig, vitterlig eller uvitterlig, ligesaa vel mod al velgrundet Sikkerhed i Salighedens Sag, som mod den *Aand*, der kun virker *med* Frihed, i Frihed og *til* Guds Børns herlige Frihed i alle Maader! Hvor derimod |US:416| *Aandeligt* er *frit*, der kan vi dristig sige til enhver Troende, der spørger os om *sin* Daabs Gyldighed: hvi spørger du mig? spørg den *Helligaand* ad! Han, som er baade Troens og Daabens Aand, vil strax sige dig, om du er født af Vand og Aand til at indgaae i Himmeriges Rige, og, hvis du ikke er det, vil han baade drive dig og vise dig Veien til at blive det.
